

Акт

лісопатологічного обстеження лісових насаджень філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України», що потребують заходів з поліпшення санітарного стану лісів у 2025 році

28.03.2025

м. Звенигородка

Нами, начальником відділу діагностики ДСЛП «Херсонлісозахист» ДОМАНЧУК Оленою, начальником відділу нагляду та прогнозу ДСЛП «Херсонлісозахист» РУДЬ Раїсою, інженером – лісопатологом І категорії відділу нагляду та прогнозу ДСЛП «Херсонлісозахист» ВОВКОМ Володимиром, інженером охорони та захисту лісу Звенигородського надлісництва філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України» Шевченком Олександром, лісничим Катеринопільського лісництва САМОЙЛЕНКОМ Олександром, лісничим Хлипнівського лісництва СНІГУРОМ Владиславом, проведено 28 березня 2025 року, лісопатологічне обстеження насаджень Звенигородського надлісництва філії «Центральний лісовий офіс» (Далі-Надлісництво) ДП «Ліси України» з метою здійснення заходів з поліпшення санітарного стану лісів на загальній площі 108,5 га.

Таксаційна характеристика обстежених ділянок відповідно до Проекту організації та розвитку лісового господарства (таксаційний опис, відомості поквартальних підсумків) 2014 року, без додавання віку на рік рубки, наведена в таблиці:

Лісництво (урочище)	Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, гектарів	Номер підвиділу	Площа, можлива для експлуатації	Коротка таксаційна характеристика насаджень відповідно до матеріалів лісовпорядкування							Категорія захисності
						склад	вік, років	повнота	бонітет	середня висота, метрів	середній діаметр, сантиметрів	запас деревостану, куб. метрів на 1 гектар	
Катеринопільське	6	1	2,5			8С32ДЗ	86	0,7	1	28	32	400	2
Катеринопільське	14	5	14,0		11,1	10С3+ГЗ+ЛПД	91	0,70	1А	30	44	480	2
Катеринопільське	19	2	23,5		22,6	8С32ДЗ+ЧШ	95	0,70	1А	30	36	460	2
Катеринопільське	33	1	28,4			10С3+БРС	91	0,70	1	29	40	480	2
Катеринопільське	38	3	25,7		6,1	8С31ДЗ1БРС+ЧШ	100	0,70	1	27	36	333	2
Катеринопільське	38	3	25,7	7	0,5	8С31ДЗ1БРС+ЧШ	100	0,70	1	27	36	333	2
Катеринопільське	38	3	25,7	8	3,6	8С31ДЗ1БРС+ЧШ	100	0,70	1	27	36	333	2
Катеринопільське	38	2	2,9			10ДЗ+СЗ+БРС+КЛГ	100	0,60	3	21	28	210	2
Катеринопільське	41	7	1,4			8С31ДЗ1КЛГ+БРС	76	0,60	1А	29	32	350	2
Катеринопільське	41	16	2,3			8С32ДЗ+КЛГ+БРС+ЧШ+ЛПД	61	0,60	1	22	28	250	2
Катеринопільське	39	4	6,1		1,2	9С31ДЗ+ЧШ+КЛГ	100	0,70	1	27	40	375	2
Разом по л-ву			158,2		45,1								
Хлипнівське	57	2	2,3			9С31ДЗ	81	0,70	1А	29	40	410	2
Хлипнівське	58	9	3,3		1,0	9С31ГЗ	100	0,70	1	27	32	360	2
Хлипнівське	58	15	1,2			10СЗ	71	0,90	1А	28	32	525	2
Хлипнівське	77	2	3,8			9С31ДЗ	86	0,80	1	27	32	410	2
Хлипнівське	77	7	0,6			10СЗ+ДЗ	65	0,80	1	24	28	410	2
Хлипнівське	85	33	1,9			9С31ДЗ	100	0,60	2	26	36	320	2
Хлипнівське	122	1	0,2			10СЗ	65	0,60	2	19	32	220	2
Хлипнівське	122	3	7,8			10СЗК	64	0,80	2	19	24	305	2
Хлипнівське	122	4	7,1			10СЗ	71	0,60	1	23	26	300	2
Разом по л-ву			28,2		1,0								
РАЗОМ по філії			169,9		46,1								
Всього вибіркового санітарних рубок на площі, га			108,5										

З метою визначення причин патологічних процесів, здійснено лісопатологічне обстеження лісових насаджень Надлісництва шляхом візуального обстеження стану лісів, керуючись Санітарними правилами в лісах України, які затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 27 липня 1995 року № 555 (зі змінами та доповненнями).

Обстеженням встановлено:

Для лісопатологічного обстеження представлені насадження з головною породою сосна по Катеринопільському та Хлипнівському лісництвах, де в складі або присутні листяні породи, у вибірккову санітарну рубку відбиратимуться тільки хвойні дерева.

При огляді лісових насаджень Надлісництва відмічено погіршення санітарного стану дерев в результаті глобальної зміни клімату, зокрема, потеплінням (засуха, відсутність опадів та пониження ґрунтових вод), у зв'язку із чим, склалися сприятливі умови для розповсюдження і розмноження хвороб лісу та стовбурових шкідників, що призвело до ослаблення і всихання дерев хвойних порід.

Незважаючи на проведені заходи з поліпшення санітарного стану лісів загальна площа насаджень Надлісництва з порушеною і втраченою біологічною стійкістю значно зменшилась, але не зникла зовсім.

На обстежених ділянках будуть відібрані у вибірккову санітарну рубку дерева V - VI категорії санітарного стану, розміщені мозаїчно та групами, на яких спостерігається природний відпад, що перейшов у патологічний (за наявністю великих діаметрів дерев на висоті 1,3 м), загальна захащеність ділянок, дерева повалені й зламані в комелі сухостійні стовбури та завислі на інших деревах, з підірваною кореневою системою, з локальним та повним відшаруванням кори, пошкоджені стовбуровими шкідниками: верхівковим короїдом, малим та великим сосновими лубоїдами, вусачами: сірим довговусим, рагієм ребристим та кореневим коротковусим, златками.

Також, на соснових ділянках поодинокі будуть відібрані у вибірккову санітарну рубку дерева сосни IV категорії санітарного стану - відмираючі, на яких глиця жовто - зелена, без приростів, суховершинні, пошкоджені стовбуровими шкідниками, дерева із підірваною кореневою системою, дерева з відхиленням стовбурів від вертикальної осі понад 30 градусів.

Крім дерев, пошкоджених стовбуровими шкідниками, у вибірккову санітарну рубку будуть відібрані хвойні дерева в кварталі 19 виділі 2 Катеринопільського лісництва, вражені дереворуйнівними грибами з виходом плодових тіл по стовбурах на різній висоті – сосною губкою, що викликає червоно – буру корозійну гниль. Гниль в стовбурі має форму циліндра, що закінчується виступами різної довжини. Протяжність гнилі становить 5-7 м. Поки на ураженому дереві не з'являються плодові тіла, воно зовні не відрізняється від здорового.

Також спостерігається наявність на стовбурах «тютюнових» сучків і потовщень, що свідчить про розвиток гриба в середині дерева. Це грибовий патоген, що викликає захворювання дерев, яке зазвичай називають червона кільцева гниль або біла плямочка, яка являється серцевинною.

На всіх оглянутих соснових ділянках присутні поодинокі дерева з виразками раку – сірянки, які розрослись вздовж і по окружності стовбурів протягом багатьох років. На уражених деревах спостерігається суховершинність, хвоя стала жовто- зеленою або червоною, крони зріджені, відсутній приріст. В місцях розвитку виразки раку-сірянки кора відшаровується та оголюється деревина, на поверхні якої накопичується живиця із зруйнованих смоляних ходів.

Також вагомою причиною погіршення стану дерев та їх всихання на обстеженій ділянці квартал 122 виділ 3 Хлипнівського лісництва є діючий осередок кореневої губки, яка викликає строкату кореневу й окоренкову гниль. Характерні ознаки даного захворювання в обстеженому насадженні - це групове всихання з випаданням дерев, галявини, що оточуються дуже ослабленими (хворими), всихаючими деревами з ажурними кронами, короткими пагонами з блідо - зеленою хвоєю у вигляді пучків, з окорованою нижньою частиною стовбурів, пошкодженими стовбуровими шкідниками (короїди, вусачі), з нальотом чорно-коричневого кольору.

Ділянка в кварталі 41 виділі 16 Катеринопільського лісництва та ділянки в кварталі 58 виділі 15, кварталі 85 виділі 33 Хлипнівського лісництва розташовані вздовж доріг місцевого значення, на яких спостерігаємо дерева V – VI категорії, розміщені мозаїчно, є повалені із

зламами в комелі, завислі на інших деревах, з відшарованою локально і повністю корою, пошкоджені стовбуровими шкідниками.

Таким чином, зважаючи на незадовільний санітарний стан обстежених насаджень та з метою створення умов для оперативного гасіння пожеж, мінімізації збитків від них та зменшення розповсюдження шкідників і хвороб лісу в обстежених насадженнях доцільно провести вибіркову санітарну рубку, а саме будуть відібрані такі дерева:

- хвойних порід IV – VI категорій, пошкоджених стовбуровими шкідниками (верхівковим короїдом, малим сосновим і великим лубоїдами, вусачами, златками);
- хвойних порід IV – VI категорій санітарного стану в осередку кореневої губки;
- дерева з виходом плодових тіл дереворуйнівних грибів - сосною губкою;
- дерева, уражені раком – сірянкою.

Вчасно проведені лісогосподарські заходи є запорукою підвищення біологічної та пожежної стійкості насаджень.

Характер всихання поодинокий та груповий, темп поступовий та різкий, ступінь всихання слабкий та середній.

При проведенні вибіркової санітарної рубки в насадженнях Надлісництва залишати дерева, які виконують важливі біоценологічні функції та дотримуватись показника повноти, встановленого для вибіркової санітарної рубки, згідно «Санітарних правил в лісах України».

На момент обстеження відведення насаджень у вибіркову санітарну рубку не проведено.

Висновок:

1. В насадженнях, пошкоджених стовбуровими шкідниками та вражених хворобами лісу, з метою недопущення розмноження та розповсюдження у прилеглих насадженнях стовбурових шкідників, хвороб лісу та зниження рівня пожежної небезпеки й забезпечення належного санітарного стану, провести заходи поліпшення санітарного стану лісів із застосуванням найефективніших методів та технологій, враховуючи стан насаджень, особливості розвитку шкідників.

2. ДСЛП «Херсонлісозахист» рекомендує лісовій охороні Надлісництва здійснювати постійний моніторинг деревостанів з метою швидкого реагування та запобігання поширенню загроз появи шкідників або ознак захворювань.

3. З метою поліпшення санітарного стану лісів, обстежені насадження потребують проведення **вибіркової санітарної рубки на загальній площі 108,5 га.**

4. Заходи з поліпшення санітарного стану лісів здійснювати з дотриманням вимог «Санітарних правил в лісах України», затверджених постановою КМУ від 27 липня 1995 року № 555.

Акт складений у 3 примірниках.

Додаток: фотоматеріали

Начальник відділу діагностики ДСЛП «Херсонлісозахист»

Олена ДОМАНЧУК

Начальник відділу нагляду та прогнозу
ДСЛП «Херсонлісозахист»

Раїса РУДЬ

Інженер – лісопатолог I категорії відділу нагляду та прогнозу ДСЛП «Херсонлісозахист»

Володимир БОБК

Інженер охорони та захисту лісу Звенигородського надлісництва філії
«Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України»

Олександр ШЕВЧЕНКО

Лісничий Катеринопільського лісництва
Лісничий Хліпнівського лісництва

Олександр САМОЙЛЕНКО
Владислав ШИГУР